

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS
2004 m. liepos 1 d.*

Sujungtose bylose C-361/02 ir C-362/02

dėl *Dioikitiko Efeteio Peiraios* (Graikija) pagal EB 234 straipsnį Teisingumo Teismui pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą šio teismo nagrinėjamoje byloje tarp

Elliniko Dimosio

ir

Nikolaos Tsapalos (C-361/02),

Konstantinos Diamantakis (C-362/02),

dėl 1976 m. kovo 15 d. Tarybos direktyvos 76/308/EEB dėl savitarpio paramos patenkinant pretenzijas, kylančias dėl operacijų, įeinančių į Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo finansavimo sistemą, ir dėl žemės ūkio mokesčių bei muitų susigrąžinimo (OL L 73, p. 18), pakeistos Aktu dėl Austrijos Respublikos,

* Proceso kalba: graikų.

Suomijos Respublikos ir Švedijos Karalystės stojimo sąlygų ir Sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų (OL C 241, 1994, p. 21) I straipsnio išaiškinimo

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Rosas, teisėjai R. Schintgen (pranešėjas) ir N. Colneric,

generalinė advokatė J. Kokott,
sekretorė M. Múgica Arzamendi, vyriausioji administratorė,

išnagrinėjęs rašytines pastabas, pateiktas:

— N. Tsapalos, atstovaujamo *dikigoro* V. K. Koutoulakos,

— K. Diamantakis, atstovaujamo *dikigoro* C. Kara-Sepetzoglou,

— Graikijos vyriausybės, atstovaujamos S. Spyropoulos, D. Kalogiros ir P. Mylonopoulos,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos X. Lewis ir M. Konstantinidis,

susipažinęs su pranešimu apie bylą,

2004 m. vasario 11 d. posėdyje išklašęs Graikijos vyriausybės, atstovaujamos S. Spyropoulos ir M. Apessos, bei Komisijos, atstovaujamos X. Lewis ir M. Konstantinidis, pareikštas žodines pastabas,

susipažinęs su 2004 m. vasario 19 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1. 2002 m. birželio 28 d. Sprendimais, kuriuos Teisingumo Teismo sekretoriatas gavo 2002 m. spalio 8 d., *Dioikitiko Efeteio Peiraios* pagal EB 234 straipsnį kreipėsi į Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo priėmimo, pateikdamas klausimą dėl 1976 m. kovo 15 d. Tarybos direktyvos 76/308/EEB dėl savitarpio paramos patenkinant pretenzijas, kylančias dėl operacijų, įeinančių į Europos žemės ūkio

orientavimo ir garantijų fondo finansavimo sistemą, ir dėl žemės ūkio mokesčių bei muitų susigrąžinimo (OL L 73, p. 18), pakeistos Aktu dėl Austrijos Respublikos, Suomijos Respublikos ir Švedijos Karalystės stojimo sąlygų ir Sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų (OL C 241, 1994, p. 21, toliau – direktyva) 1 straipsnio išaiškinimo.

- 2 Šis klausimas kilo nagrinėjant dvi bylas tarp *Elliniko Dimosio* (Graikijos valstybė) ir N. Tsapalos bei K. Diamantakis dėl Italijos Respublikos pretenzijų, susijusių su muitais, atsiradusių iki direktyvos priėmimo ir iki jos įsigaliojimo Graikijoje, patenkinimo.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisė

- 3 Direktyvos tikslas yra pašalinti Bendrosios rinkos sukūrimo ir funkcionavimo kliūtis, atsirandančias dėl to, kad nuostatos dėl pretenzijų patenkinimo, priimtos vienoje valstybėje, yra taikytinos tik tos valstybės teritorijoje. Kaip matyti iš direktyvos 2 konstatuojamosios dalies, tokia padėtis „skatina sukčiavimus“.

- 4 Šiuo tikslu direktyva sukuria savitarpio paramos patenkinant pretenzijas bendrąsias taisykles. Direktyvos 8 straipsnio 1 ir 2 dalys nurodo:

„Tam tikrais atvejais pagal valstybėje narėje, kur yra institucija, į kurią kreipiamasi, galiojančias nuostatas, dokumentas, leidžiantis pretenzijos vykdymą, yra priimamas, pripažįstamas, papildomas arba pakeičiamas dokumentu, leidžiančiu vykdymą tos valstybės narės teritorijoje.

Priimama, pripažįstama, papildoma arba keičiama turi būti kuo greičiau nuo tos dienos, kai gaunamas prašymas patenkinti pretenziją. Jis negali būti atmestas, jeigu dokumentas, leidžiantis vykdymą valstybėje narėje, kurioje yra institucija pareiškėja, tinkamai parengtas.“

- 5 Pagal direktyvos 2 straipsnio c ir f punktus ji taip pat taikoma pretenzijoms dėl muitų 1970 m. balandžio 21 d. Tarybos sprendimo 70/243/EAPB (EEB, Euratomas) dėl valstybių narių finansinių įnašų pakeitimo nuosavomis Bendrijos lėšomis (OL L 94, p. 19) 2 straipsnio b punkto prasme, taip pat – delpinigiams ir išlaidoms, susijusioms su šiame straipsnyje nurodytomis pretenzijomis.
- 6 Be to, pagal Akto dėl Graikijos Respublikos stojimo sąlygų ir Sutarčių pritaikomųjų pataisų (OL L 291, 1979, p. 17, toliau – Stojimo aktas) 2 straipsnį Bendrijos institucijų priimti teisės aktai Graikijos Respublikai yra privalomi ir taikomi šioje valstybėje nuo įstojimo momento, t. y. nuo 1981 m. sausio 1 d.

7 Stojimo akto 145 straipsnis nustato:

„Graikijos Respublika taiko priemones, būtinas, kad nuo įstojimo dienos ji įgyvendintų direktyvų <...>, kaip apibrėžta EEB sutarties 189 straipsnyje <...>, nuostatas, jei XII priedo sąrašė arba kuriose nors kitose šio Akto nuostatose nenustatytas koks nors terminas.“

8 Direktyvos atžvilgiu Stojimo aktas tokio termino nenumatė.

Nacionalinė teisė

9 Direktyva Graikijos teisėje buvo įgyvendinta Įstatymo Nr. 1402/1983 dėl muitų teisės suderinimo su Europos Bendrijų (EEB) teise (FEK A' 167, I dalis, toliau Įstatymas Nr. 1402/1983) 86–98 straipsniais (1.A skyrius — „Savitarpio parama patenkinant pretenzijas“) ir 1984 m. kovo 26 d. finansų ministro įsakymu Nr. 1243/319 dėl valstybių narių savitarpio paramos sistemos patenkinant pretenzijas taikymo taisyklių (FEK A' 179, I dalis; toliau – ministro įsakymas).

10 Įstatymo Nr. 1402/1983 103 straipsnis nurodo: „Jei nenustatyta kitaip, šis įstatymas įsigalioja 1981 m. sausio 1 d.“

- 11 Be to, ministro įsakymo 21 straipsnio 1 dalis nustato:

„Visi reikalavimai, nurodomi kitos valstybės narės institucijos, besikreipiančios dėl pretenzijų patenkinimo ar apsaugos priemonių taikymo, prašyme, atsakingų muitinės tarnybų ir valstybės išdo turi būti vertinami kaip Graikijoje atsiradę reikalavimai, o jų patenkinimui taikomos Graikijos teisės aktų ir Valstybės išdo reikalavimų patenkinimo kodekso nuostatos <...>“

Pagrindinės bylos ir prejudicinis klausimas

- 12 Su Panamos vėliava plaukiojančio laivo „Ster“ įgulos nariai, tarp jų ir atsakovai pagrindinėje byloje, už neteisėtą tabako įvežimą į Italijos teritoriją 1970 m. spalio 8 d. *Corte d'appello di Catania* (Italija) sprendimu buvo nuteisti laisvės atėmimo bausme, ir jiems buvo nurodyta sumokėti muitus bei kitus mokesčius. 1972 m. sausio 31 d. Sprendimu *Corte suprema di cassazione* (Italija) atmetė apeliacinį skundą, kuriuo buvo apskūstas šis sprendimas.
- 13 Italijos tarnybų prašymas, kuriuo reikalaujama patenkinti 1 787 485 050 ITL dydžio pretenzijas, įskaitant palūkanas ir kitas išlaidas, buvo pateiktas atsakingoms Graikijos valdžios institucijoms (t. y. Muitų generalinės direkcijos specialiajai muitų išieškojimo tarnybai), kurios pagal direktyvą, Įstatymą Nr. 1402/1983 ir ministro įsakymą 1996 m. vasario 6 d. Sprendimais pripažino Italijos vykdomuosius dokumentus vykdytiniais Graikijos teritorijoje.

- 14 N. Tsapalos ir K. Diamantakis apskundė šiuos sprendimus *Dioikitiko Protodikeio Peiraios* (Graikija), kuris juos iš dalies panaikino tiek, kiek jie buvo susiję su atsakovais pagrindinėje byloje, nurodydamas, kad savitarpio parama pretenzijų patenkinimui tarp Graikijos Respublikos ir kitų valstybių narių taikoma tik po įstatymo Nr. 1402/1983 įsigaliojimo atsiradusių pretenzijų atžvilgiu. Ginčijama Italijos valstybės pretenzija atsirado 1968 m., kai buvo išaiškintas ir 1970 m. *Corte d'appello di Catania* bei 1972 m. *Corte suprema di cassazione* nuosprendžiais patvirtintas nusikaltimas, susijęs su kontrabanda.
- 15 *Elliniko Dimosio* šį sprendimą apskundė *Dioikitiko Efeteio Peiraios* tvirtindama, kad įstatymo Nr. 1402/1983 nuostatos turėjo būti aiškinamos atsižvelgiant į direktyvos tikslą, kurios 1 straipsnyje nurodomas pretenzijų, „kilusių“ kitoje valstybėje narėje, patenkinimas taip, kad šios normos apimtų ir iki šių nuostatų įsigaliojimo kilusias pretenzijas.
- 16 Tokiomis aplinkybėmis *Dioikitiko Efeteio Peiraios* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreipėsi į Teisingumo Teismą, pateikdamas abiejose bylose taip pat suformuluotą prejudicinį klausimą:

„Ar Direktyvos 76/308/EEB <...> 1 straipsnis reiškia, kad direktyva taikoma pretenzijoms, kilusioms vienoje valstybėje narėje iki jos įsigaliojimo ir kurios nurodomos vykdomajame dokumente, kaip yra Italijos Respublikos vykdomojo dokumento atveju, išduotame šios valstybės kompetentingų institucijų taip pat iki šios direktyvos įsigaliojimo, ir ar dėl to šios suspenduotos pretenzijos, kurių negalima buvo įvykdyti kitoje valstybėje narėje, gali būti įvykdytos dabar, įsigaliojus direktyvai, pasibaigus jos įgyvendinimo terminui ir valstybėms narėms priėmus jos įgyvendinimui būtinas teisės normas, „institucijai pareiškėjai“ pateikiant atitinkamą prašymą „institucijai, į kurią kreipiamasi“ direktyvos 3 straipsnio prasme?“

- 17 2002 m. gruodžio 9 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi abi bylos buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalis bei priimtas sprendimas.

Dėl prejudicinio klausimo

- 18 Prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas iš esmės klausia, ar direktyva taikoma muitų pretenzijoms, kilusioms vykdomuosius dokumentus išdavusioje valstybėje narėje iki šios direktyvos įsigaliojimo kitoje valstybėje narėje, kur yra institucija, į kurią kreipiamasi.
- 19 Šio atveju primintina, kad remiantis nusistovėjusia teismų praktika procesinės normos paprastai yra taikomos visiems jų įsigaliojimo metu nagrinėjamiems teisiniams ginčams, skirtingai nei materialinės teisės normos, kurios paprastai netaikomos aplinkybėms, kilusioms iki jų įsigaliojimo (šiuo klausimu žr. 1981 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Salumi ir kt.*, 212/80 – 217/80, Rink. p. 2735, 9 punktą; 1993 m. liepos 6 d. Sprendimo *CT Control (Rotterdam) ir JCT Benelux prieš Komisiją*, C-121/91 ir C-122/91, Rink. p. I-3873, 22 punktą ir 1999 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *De Haan*, C-61/98, Rink. p. I-5003, 13 punktą).
- 20 Kaip teisingai pažymėjo Graikijos vyriausybė ir Komisija, direktyva reglamentuoja tik tam tikrų kategorijų kitose valstybėse narėse iškilusių pretenzijų pripažinimą bei vykdymą ir joje nėra nuostatų dėl šių pretenzijų atsiradimo ar turinio; taigi šios direktyvos nuostatos turi būti laikomos procesinėmis normomis.

- 21 Be to, jokia direktyvos nuostata neleidžia manyti, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas norėjo apriboti procedūrinių taisyklių taikymą reikalavimams, atsiradusiems valstybėje, į kurią kreipiamasi, iki direktyvos įsigaliojimo.

- 22 Priešingai, direktyvos tikslas, kuris kaip matyti iš jos 2 ir 3 konstatuojamųjų dalių, yra panaikinti bendrosios rinkos funkcionavimo kliūtis, atsirandančias dėl nurodytų pretenzijų patenkinimo kitose valstybėse narėse sunkumų, ir užkirsti kelią sukčiavimui, reikalauja, kad direktyva būtų taikoma pretenzijoms, jau kilusioms valstybėje, į kurią kreipiamasi, jos įsigaliojimo momentu.

- 23 Tokiomis aplinkybėmis į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad direktyva taikoma muitų pretenzijoms, kilusioms vykdomuosius dokumentus išdavusioje valstybėje narėje iki šios direktyvos įsigaliojimo kitoje valstybėje narėje, kur yra institucija, į kurią kreipiamasi.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 24 Graikijos vyriausybės ir Komisijos, kurios pateikė Teisingumo Teismui savo pastabas, išlaidos nėra atlygintinos. Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų nacionalinio teismo nagrinėjamoje byloje, išlaidų klausimą turi spręsti nacionalinis teismas.

Remdamasis šiais motyvais,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

atsakydamas į *Dioikitiko Efeteio Peiraios* 2002 m. birželio 28 d. sprendimu pateiktą klausimą, nutaria:

1976 m. kovo 15 d. Tarybos direktyva 76/308/EEB dėl savitarpio paramos patenkinant pretenzijas, kylančias dėl operacijų, įeinančių į Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo finansavimo sistemą, ir dėl žemės ūkio mokesčių bei muitų susigrąžinimo, pakeista Aktu dėl Austrijos Respublikos, Suomijos Respublikos ir Švedijos Karalystės stojimo sąlygų ir Sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų taikoma muitų pretenzijoms, kilusioms vykdomuosius dokumentus išdavusioje valstybėje narėje iki šios direktyvos įsigaliojimo kitoje valstybėje narėje, kur yra institucija, į kurią kreipiamasi.

Rosas

Schintgen

Colneric

Paskelbta 2004 m. liepos 1 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Sekretorius

Trečiosios kolegijos pirmininkas

R. Grass

A. Rosas